

Extern och intern arbetsmarknad

I de tre senaste numren av Ekonomisk Debatt har diskuterats vad som kommit att kallas en ny arbetsmarknadsteori. Även om det i och för sig kan synas pretentiöst att kalla den en *ny* teori utgör dess mikroekonomiska ansats en god vägledning för fortsatt forskning och utvecklingsarbete av såväl teoretisk som empirisk natur inom fältet *labour economics*. Det mikroekonomiska synsättet medför att *ekonomisk* teori ter sig helt otillräcklig som förklaringskälla till skilda företeelser på arbetsmarknaden varför väsentliga bidrag till en ökad förståelse av arbetsmarknadens funktionssätt också bör kunna erhållas från sociologer, psykologer, personaladministratörer, organisationsteoretiker m fl. Vad man förhoppningsvis kan vänta sig är således forskning som mera strävar efter att belysa hur arbetsmarknaden *verkligt* fungerar och mindre hur den bör fungera.

Avsikten med följande kommentar är att belysa hur den nya arbetsmarknads-teorin har influerat och stimulerat arbetet vid AMS utredningsenhet. Vår verksamhet är bl a inriktad på att mot bakgrund av empiriskt material belysa utvecklingstendenser på arbetsmarknaden och därmed skapa underlag för arbetsmarknadspolitikens inriktning och dimensionering. Här kommer jag främst att uppehålla mig vid några konstaterade

intressanta utvecklingsdrag på den svenska arbetsmarknaden och ge en ansats till en tänkbar förklaring. Jag skall emellertid också belysa den vidgade syn på arbetsförmedlingens roll som enligt min uppfattning följer av teorin. Särskilt kommer jag att betona vikten av att sambandet mellan den externa och den interna arbetsmarknadens funktionssätt beaktas. Resonemanget leder till att den arbetsmarknadspolitiska medeluppsättningen måste utökas med åtgärder av personaladministrativ karaktär.

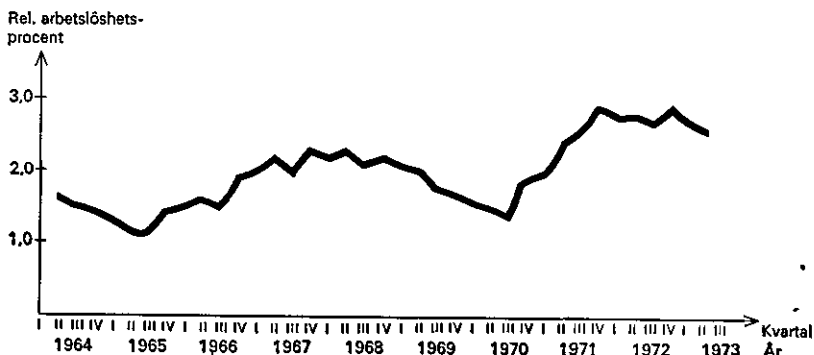
Jag kommer att illustrera mitt resonemang med statistik insamlad av AMS utredningsenhet i samarbete med Statistiska centralbyrån. Däremot kommer jag inte att fördjupa mig i en sofistikerad diskussion om de teoretiska grunderna utan endast i förbigående nedan ta upp det i teorin som jag finner direkt relevant för den fortsatta framställningen.

Några drag i den nya teorin

Det mest karakteristiska för den nya arbetsmarknadsteorin är att arbetsmarknaden behandlas som ett dynamiskt system. Tankarna leds också mycket lätt in på systemanalytiska banor inte minst tack vare de eleganta figurerna som t ex Holt (se litteraturförteckningen) gärna kompletterar sina resonemang med. Genom att vi i arbetsmarknadssammanhang oftast talar om hur många personer som vid ett visst tillfälle är arbetslösa, sysselsatta eller står utanför arbetsmarknaden bortser vi från att det ständigt sker betydande flöden till och från dessa bestånd ("stockar"). Nya grupper träder in på arbetsmarknaden, andra drar sig tillbaka från arbetslivet och åter andra by-

CHRISTER WRETBORN är pol mag och arbetar med arbetsmarknadsfrågor vid Arbetsmarknadsstyrelsens, AMS, utredningsenhet.

Diagram 1. Den kvartalsvisa utvecklingen av den relativa arbetslösheten enligt AKU; glidande medelvärde

ter anställning vilket resulterar i att arbetsgivarna ständigt måste söka ny arbetskraft och stora grupper arbetstagare ständigt söker arbete.

Således är de flöden vi kan iakttaga på arbetsmarknaden en följd av en oavbrutet pågående sökprocess. Men då varje arbetssökande har individuella önskemål, krav och förutsättningar och varje utbudna vakans på motsvarande sätt är unik och arbetsmarknaden kännetecknas av en långt driven segmentering (uppdelning i delarbetsmarknader) kommer informationsproblematiken i sökandet att skjutas i förgrunden. Då varken arbetsgivarna eller de arbetssökande kan bygga sitt agerande på fritt tillgänglig, fullständig och relevant information om alla marknadens erbjudande är det således för båda parter rationellt att lägga ned tid och resurser på själva sökandet. Och just detta att arbetssökandet är resurskrävande medför att slumpen kommer att spela en stor roll i matchningen av arbetssökande och vakanser. Bristfällig eller felaktig information kan medföra arbetslöshet och/eller mycket långa söktider för den arbetssökande och obesatta eller "felaktigt" besatta platser med åtföljande produktionsbortfall eller kostnadsökningar för arbetsgivaren.

Men om slumpen spelar en avgörande roll i matchningen av arbetssökande och vakanser, torde stora välfärdsvinster kunna erhållas för såväl samhället som för individen genom ett förbättrat informationsutbud till de agerande på arbetsmarknaden. Och det är i det här sammanhanget vi bör se arbetsförmedlingen, som hittills främst varit inriktad på de arbetslösas sökproblem. I och för sig har

detta motiverats av att arbetslöshet är en särskilt resurskrävande form av arbetssökande och att sannolikheten för att behöva söka anställning som arbetslös inte är lika för alla individer. Men spelrummet för arbetsförmedlingens verksamhetsområde är dock betydligt större än enbart en matchning av de arbetslösa och de vid förmedlingen ledigamälda platserna, och en utökning torde även komma de arbetslösa arbetssökande till del.

Tendenser på arbetsmarknaden

Det statistiska synsätt som vi ger uttryck för vid våra diskussioner om arbetsmarknaden och arbetsmarknadspolitiken torde delvis vara en återspeglning av den statistik som finns att tillgå. Vår vanligaste arbetsmarknadsstatistik är som bekant Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar, AKU, och arbetsförmedlingens månatliga räkningar och båda dessa statistikserier är tvärsnittundersökningar. De ögonblicksbilder av arbetsmarknaden som erhålls från dessa har givit och ger fortfarande mycket värdefull information för analyser och beskrivningar av viktiga företeelser på arbetsmarknaden.

Diagram 1 återger en välkänd kurva. Enligt AKU har andelen arbetslösa i arbetskraften ökat trendmässigt sedan mitten av 1960-talet. Förklaringarna till denna utveckling är snart lika många som det finns forskare inom det samhällsvetenskapliga fältet. Det talas om ökad takt i strukturomdaningen och om utslagning, minskad löneflexibilitet, övergång från dold till öppen arbetslöshet, felak-

tig ekonomisk politik m m alltefter ämnesinriktning och politisk tillhörighet.

Men det grova arbetslöshetstalet ger en alltför onyanserad bild av arbetslöshetens sammansättning. Antalet personer som är arbetslösa vid ett visst tillfälle är beroende på dels hur många personer som blir arbetslösa t ex varje vecka, dels hur länge dessa är arbetslösa innan de erhåller ny anställning eller eventuellt lämnar arbetskraften. En ökad observerad arbetslöshet mellan två tidpunkter kan således antingen vara avhängig en ökad inströmning i arbetslöshetsbeståndet eller en förlängning av söktiderna eller båda. Från välfärdssynpunkt är det naturligtvis inte oväsentligt hur de här två elementen utvecklas för olika grupper, som Persson och Siven påpekar, men uppsplittringen av arbetslöshetstalet kan också ge intressant information om arbetsmarknadens sätt att fungera [Persson 1973, s 427, Siven 1974, s 37].

Den konstaterade ökningen av relativa arbetslöshetstalet kan tydligen i sin helhet föras tillbaka på en trendmässig ökning av arbetslöshetstidens längd. Speciellt markant är ökningen i arbetslöshetstidens längd under den senaste konjunkturdämpningen. Däremot tycks inströmningen eller antalet personer som blir arbetslösa under en vecka trendmässigt ha minskat. Färre och färre personer blir arbetslösa men de som blir detta får allt längre söktider.

Orsaken till denna utveckling måste, enligt min uppfattning, ses mot bakgrund av hur det totala flödet av arbetsökande har förändrats, då de *arbetslösa* arbetsökande utgör endast en mindre andel därav. För den arbetssökande med anställning existerar det i princip två arbetsmarknader. Antingen kan han försöka byta arbetsgivare genom att söka på den externa arbetsmarknaden eller så kan han utnyttja de avancemangs- och karriärmöjligheter som existerar på den arbetsplats där han redan är anställd, dvs på den interna arbetsmarknaden. I och för sig torde en ökad benägenhet att enbart söka på den interna arbetsmarknaden medföra att antalet vakanser på den externa arbetsmarknaden minskar. De arbetssökande på den externa arbetsmarknaden, till vilken de arbetslösa är hänvisade, erbjuds i varje ögonblick fär-

re och färre anställningar vilket tenderar att öka söktiderna. Tyvärr saknas statistik som direkt belyser utvecklingen av den interna rörligheten. Jag måste därför begränsa mig till arbetssökandeflödena på den externa arbetsmarknaden och storleken av dessa.

1,5 miljoner arbetssökande

Det har naturligtvis sedan länge varit känt att tvärsnittsundersökningar ger en i flera avseenden ofullständig bild av arbetsmarknadens funktionssätt. AMS utredningsenhet har sedan 1967 varje år genom tilläggsfrågor till den ordinarie AKU i februari, de s k februariundersökningarna, belyst arbetskraftsutbudets storlek under ett år. En relativt god uppfattning har därigenom erhållits om flödena och bestånden på arbetsmarknaden. Den fortsatta framställningen baseras på dessa undersökningar. Kalkylen över det totala antalet arbetssökande bygger på material från 1970 och 1971.

Enligt AKU befinner sig en genomsnittsvecka omkring 4 miljoner personer i åldern 16—74 år på arbetsmarknaden antingen som sysselsatta eller arbetslösa. Detta motsvarar omkring 67 procent av befolkningen. Antalet personer som någon gång under ett år befunnit sig på arbetsmarknaden i motsvarande åldrar är omkring 4,5 miljoner eller 75 procent av befolkningen. Redan detta antyder att det måste förekomma ganska omfattande flöden av personer mellan ej i arbetskraften och i arbetskraften.

Av de 4,5 miljoner personerna som befunnit sig på arbetsmarknaden någon gång under ett år har omkring 1 miljon tillhört denna kortare tid än ett år. Det är frågan om personer som under året påbörjar en permanent period av yrkesverksamhet eller drar sig tillbaka från yrkeslivet för att pensionsåldern uppnåtts men det är också personer som tillfälligt lämnar arbetsmarknaden eller har arbete av säsongsnatur, t ex studerande som arbetar under sommarferierna.

Vad som är intressant är hur många av dessa personer som under året börjat åtminstone en anställning. Alla dessa kan ju i någon mening anses ha varit arbetsökande. Från en tidigare undersökning

[Meddelande 1967: 42] vet vi att de informella kontakterna spelar en väsentlig roll i arbetssökandet. Ofta anlidade informationskällor är vänner, bekanta och släktingar, dvs mer informella kontakter än arbetsförmedling, annonsbesvarande och arbetsgivarkontakt.

Omkring 800 000 personer av dem som tillhört arbetskraften en kortare tid än ett år har någon gång under året tillträtt en anställning. Endast en mindre andel av dessa uppger sig ha varit arbetslösa. Dessutom finns det ett smärre antal bland dem som lämnat arbetskraften som uppger sig ha bytt arbetsgivare samt omkring 50 000 personer som sökt arbete men inte erhållit något ännu. Detta gör att nästan 900 000 personer av dem som tillhört arbetskraften kortare tid än ett år har varit arbetssökande.

Omkring 3,5 miljoner personer tillhör arbetskraften under ett helt år. Uppgifter om antalet ombytessökande (personer som söker under pågående anställning), antalet anställningsbyten och antalet arbetslösa ger vid handen att drygt 600 000 personer varit arbetssökande någon gång. Jag räknar då in även dem som bytt arbetsgivare utan att ha uppgivit sig ha varit arbetssökande. Huvuddelen av de 600 000 är ombytessökande. Totalt är det rimligt att anta att 400 000 av de 600 000 arbetssökande åtminstone en gång under året tillträtt en anställning.

Sammanfattas de här beräkningarna finner man kanske lite överraskande att omkring 1,5 miljoner personer varit arbetssökande under ett år och att omkring 1,2 miljoner har tillträtt en anställning. Det totala antalet arbetssökande personer skulle således motsvara omkring 35—40 procent av samtliga personer i arbetskraften enligt AKU och antalet personer som någon gång under året tillträtt en anställning drygt 30 procent av antalet sysselsatta.

Antalet nyanställningar är naturligtvis större än 1,2 miljoner, då en person kan ha tillträtt mer än en anställning. I princip kan detta sägas vara en minimisiffra på antalet vakanser under ett år.

De här beräkningarna ger en liten uppfattning om den totala matchningen av arbetssökande och vakanser på arbetsmarknaden. Det är ett betydligt större antal personer som berörs än de 2

eller 3 procenten arbetslösa enligt AKU. När man ser till dessa arbetslöshetstal framstår ju ofta en anpassning mellan de arbetslösa och de lediga platserna som i det närmaste omöjlig. Utrymmet för de arbetsförmedlande åtgärderna synes således kunna ökas väsentligt till fördel både för de arbetslösa och övriga arbetssökande. Naturligtvis är de faktiska matchningsmöjligheterna betydligt mindre än de potentiella bli till följd av arbetsmarknadens segmentering i olika delarbetsmarknader. I och för sig bidrar övriga arbetsmarknadspolitiska medel, såsom omskolning och geografisk flyttningsstimulans, till att öka arbetsförmedlingens matchningspotential genom att underlätta övergången mellan olika delarbetsmarknader, men kanske det kan vara värt att pröva huruvida en obligatorisk anmälan av lediga platser kan förbättra arbetsförmedlingens roll som en länk i matchningen av arbetssökande och vakanser.

En vidgning av arbetsförmedlingens verksamhetsområde innebär emellertid ett ökat behov av tekniska hjälpmedel i förmedlingsarbetet, främst då ADB. Införandet av ADB torde inte stöta på några oöverkomliga tekniska problem. Där emot krävs det ett omfattande utvecklingsarbete för att utarbeta metoder som gör det möjligt att ur denna enorma informationsmängd välja ut den information som är relevant för både den arbetssökande och arbetsgivaren. För den arbetssökande liksom för arbetsgivaren är den absoluta informationsmängden mindre intressant. För dessa är kvalitén i stället det väsentligaste, vilket bli en medför att relevant information måste samlas in och att den struktureras på ett riktigt och överskådligt sätt. ADB i förmedlingsarbete är också en förutsättning om arbetsförmedlingen skall spela en mer aktiv roll i matchningen än att bara vara en informationslänk mellan de arbetssökande och arbetsgivarna.

Minskad rörlighet på den externa arbetsmarknaden

Som tidigare ströks under utgör flödena av arbetssökande på den externa arbetsmarknaden endast en del av de totala arbetssökandeflödena och matchningen

av arbetssökande och vakanser på denna del av arbetsmarknaden berör följaktligen endast en del av den totala matchningen. För arbetstagaren inom vissa sektorer av arbetsmarknaden är de karriär- och avancemangsmöjligheter som den interna arbetsmarknaden erbjuder förmodligen väl så viktiga som att föröka förbättra sin arbetsmarknadssituation via externa byten. Ibland kan den matchning som förekommer på den interna arbetsmarknaden antas ske utan hänsyn till den externa arbetsmarknadssituationen, men sannolikt föreligger det inom många sektorer ett väsentligt samband mellan de här två marknadernas sätt att fungera. Kunskap om hur i realiteten rekryteringen sker och hur rekryteringsbeslut fattas inom företag och myndigheter är förvånansvärt liten. Ökade insatser behövs för att belysa de administrativa regler och förfaranden som mer eller mindre oberoende av läget på den externa arbetsmarknaden styr lönesättningen och allokeringen av arbetskraften på den interna arbetsmarknaden. Inom AMS utredningsenhet pågår planering av ett mindre projekt som avser att belysa rekryteringsproblematiken ur den här synvinkeln på en lokal arbetsmarknad.

En växande andel av den totala matchningen på den interna arbetsmarknaden medför ett minskat flöde av vakanser på den externa arbetsmarknaden. De grupper som är tvingade att söka på denna får allt svårare att finna en lämplig anställning. I en särskilt svår situation hamnar de arbetslösa som slutar eller förlorar en anställning. För dem acceptabla och lämpliga anställningserbjudanden kommer att bli färre och färre.

Approximativa uppskattningar tyder på att antalet personer som är arbetssökande på den externa arbetsmarknaden tenderar att minska. År 1972 var det omkring 150 000 färre arbetssökande på den externa arbetsmarknaden än två år tidigare. I praktiken var minskningen i arbetssökandeflödet större då ökningen i arbetslöshetstidens längd — mätt med medianen — från drygt 8 veckor 1970 till omkring 12 veckor 1972 i allt väsentligt torde spegla söktidernas utvecklingsriktning för samtliga arbetssökanden. Delvis kan detta ses som en återspegling

av den konjunkturförsämring som inträffade under perioden med ett minskat utbud av vakanser och ett minskat antal arbetssökande med förlängda söktider som resultat. Och sannolikt innebar konjunkturedgången en förstärkning av det divergerande förlopp som framgår av *diagram 2* mellan arbetslöshetstidens längd och den andel av arbetskraften som en genomsnittsvecka omsätts genom arbetslöshetsbeståndet.

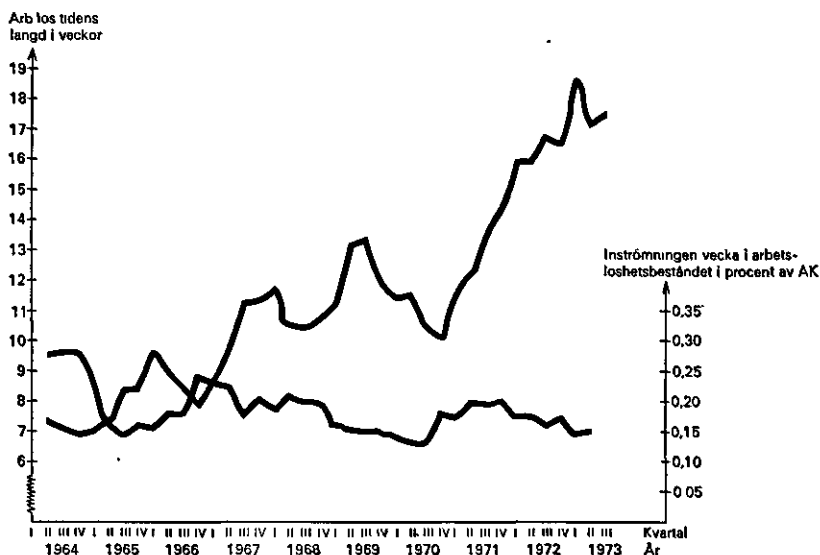
En rimlig tolkning av vår statistik tyder på att flödet av arbetssökande med tidigare anställning, dvs personer som slutat eller förlorat en anställning, trendmässigt har minskat. Antalet ombytessökande (personer som söker under pågående anställning) har sedan 1969 — första året som vi har uppgifter om förekomsten av ombytessökande — oavbrutet minskat, och antalet arbetslösa i helårsarbetskraften, varav samtliga kan anses ha förlorat eller slutat ett förvärvsarbete, var färre 1972 än 1968 men med söktider som var nästan 40 procent längre. Flödet av vakanser till följd av att de anställda slutar eller mister sitt arbete torde således också ha minskat.

Antalet personer som träder in på arbetsmarknaden visar i och för sig tecken på att avta, men en klarare tendens är att en allt större andel träder in på arbetsmarknaden via en period av arbetslöshet. Någon entydig uppfattning kan inte erhållas om att söktiderna för den senare gruppen skall ha ökat. Således kan den ökning i söktiderna som konstaterats i *diagram 2* huvudsakligen hänföras till de arbetslösa som slutat eller förlorat en anställning.

Generellt kan således det utvecklingsförlopp som återfinns i *diagram 2* anses spegla en minskande inströmning av arbetslösa som förlorat eller slutat en anställning och en ökande andel av dem som är arbetslösa därför att de träder in på arbetsmarknaden. Det växande inflödet av den senare gruppen har dock inte varit så omfattande att det uppvägt den förra gruppens minskning. En nedgång av arbetslösheten bland de redan etablerade på arbetsmarknaden är också i överensstämmelse med utvecklingen av det totala antalet arbetssökande.

Färre vakanser uppstår för att anställda slutar eller tvingas sluta sitt arbete,

Diagram 2. Den kvartalsvisa utvecklingen av den genomsnittliga arbetslöshetstidens längd¹ och den kvartalsvisa utvecklingen av inströmningen i arbetslöshetsbeståndet; enligt AKU

¹ Beräkningen av inströmningen är baserad på följande förhållande: Relativa arbetslöshetstalet (U) = inströmningen av arbetslösa per vecka (I_A) den genomsnittliga arbetslöshetstidens längd (L_A). Se t ex Flanagan [1973] och Reder [1969]. L_A är egentligen en avslutad arbetslöshetsperiod, medan AKUs uppgifter om arbetslöshetstidens längd avser arbetslöshetstiden fram till måttillfället.

och de vakanser som bjuds ut på den externa arbetsmarknaden kommer, även om de minskar totalt, att i allt större utsträckning rikta sig till dem som är i början av sin yrkeskarriär. För den förra kategorin innebär detta att ett allt mindre urval av platser erbjuds vid varje tillfälle vilket således resulterar i förlängda söktider. Men arbetsmarknadens smidighet kanske i första hand är avhängig rörligheten bland de redan etablerade på arbetsmarknaden varför den minskande externa rörligheten måste uppfattas som ett mycket allvarligt tecken. Och det kan vara svårt att bryta den här utvecklingen då den kan vara självgenererande: långa söktider motverkar benägenheten att byta arbete, varför färre vakanser bjuds ut på den externa arbetsmarknaden, vilket medför att söktiderna blir längre osv.

Det kan även noteras att det sedan 1965—1966 skett en trendmässig minskning av antalet vid arbetsförmedlingen anmälda lediga platser. I och för sig kan orsaken till detta vara förändringar i de administrativa rutinerna, men tendensen

motsäger åtminstone inte vad som ovan sagts.

Det kan finnas många olika faktorer som verkat mot en minskad extern rörlighet, och den relativt korta tidsperiod som resonemanget omspannar utesluter inte möjligheten att det endast är fråga om en tillfällig utveckling. Den lagstiftning och de överenskommelser som redan nu finns inom arbetsmarknadsområdet är kanske i vissa avseenden rörelsehindrande men sannolikt inte i den utsträckningen som många väntar sig att den nya lagstiftningen kommer att bli (Ståhl m fl). Den nya lagstiftningen kan således enligt mångas mening hämma den externa rörligheten i ett kommande expansivt skede. Men om det ovan skisserade utvecklingsförloppet, med en trendmässig minskning av rörligheten och en öka internalisering av arbetsmarknaden är riktig måste lagstiftningen ses ur en annan synvinkel. På en intern arbetsmarknad utvecklas administrativa procedurer och ett vanemässigt mönster både från arbetsgivarens och från de anställdas sida när det gäller regler för

befordran och omplaceringar likaväl som förväntningar om befordran. Och att bryta denna utveckling torde vara komplicerat och kanske föga rationellt. Rekrytering av nyanställda sker vid vissa specificerade ställen på befodringsstegerna varför det blir särskilt svårt för dem, i synnerhet äldre, som måste sluta en anställning. Utan kraftfulla åtgärder från samhällets sida blir det svårt för dem att åter vinna inträde på den interna arbetsmarknaden.

Tyvärr saknas — som framhölls ovan — aktuella uppgifter om den interna rörligheten. Det enda som finns att tillgå är ett par vid det här laget tämligen föråldrade LO-undersökningar. Ett intressant resultat från dessa undersökningar är att den interna arbetsplatsrörligheten ökar relativt kraftigt med stigande företagsstorlek samtidigt som den externa rörligheten avtar. Kanske den koncentrationstendens som verkar mot allt större företagsenheter medför att en växande andel av den totala matchningen av arbetssökande och vakanser på ett naturligt sätt förs över på den interna arbetsmarknaden och så att säga växer in i företagen.

Slutsats

Det motsatsförhållande som kan föreligga mellan utvecklingen av arbetssökandeflödena på den externa och den interna arbetsmarknaden kan vara ett indicium på att utvecklingen går mot en dual arbetsmarknad [Doeringer]. Å ena sidan får vi en välorganiserad och välbetald primär arbetsmarknad, där avancemang och befordringar huvudsakligen sker på den interna arbetsmarknaden, och å andra sidan en dåligt organiserad arbetsmarknad med låga löner, en sekundär arbetsmarknad, som kännetecknas av hög arbetskraftsomsättning.²

Innebär då den minskande externa

² En något mera nyanserad diskussion efter de här linjerna om förekomsten av en dual arbetsmarknad och statistik som i viss mån bekräftar dess existens återfinns i Meddelande från Utredningsenheten 1973:25 som just nu föreligger. Detta meddelande tillsammans med ytterligare ett om flödena på arbetsmarknaden som kan väntas föreligga i mars har utgjort huvudkällorna för kommentaren.

rörligheten att den svenska arbetsmarknaden blir mindre flexibel, mindre smidig i sitt funktionssätt? Stöd för en sådan uppskattning kan som framgått erhållas från tillgänglig arbetsmarknadsstatistik. Ett sätt att motverka de här tendenserna är att låta spelrummet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna vidgas genom att upphäva gränsen som nu skiljer den externa arbetsmarknaden från den interna. Men särskilt för arbetsförmedlingen är det i första hand av vikt att dess andel av matchningen på den externa arbetsmarknaden väsentligt ökas. Därigenom ökar förutsättningarna för att snabbt kunna placera rätt man på rätt plats vilket innebär förkortade söktider som i och för sig torde öka rörligheten på arbetsmarknaden. Den verksamhet som f n pågår med anpassningsgrupper är ett sätt att få överblick över den matchning som sker på den interna arbetsmarknaden. Men även dessa måste vidga sitt synfält till att spänna även över den externa arbetsmarknaden.

En av de viktigaste uppgifterna för arbetsmarknadspolitiken den närmaste tiden blir enligt min uppfattning att vidga verksamhetsfältet och att "upphäva" gränsen mellan den externa och den interna arbetsmarknaden. Det är en positivare och sannolikt också mera framkomlig väg än att försöka riva upp vår trygghetslagstiftning eller motverka våra strävanden till inkomstutjämning. Den lagstiftning som hittills skett utgör sannolikt bara en början på ett mera omfattande lagkomplex inom arbetsmarknadens område där § 32-utredningen och de pågående diskussionerna om sysselsättningsplanering utgör en logisk fortsättning. Härigenom ges både möjligheten och motivet för att vidga fältet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Fortfarande återstår en hel del forsknings- och utvecklingsarbete för att kunna få arbetsmarknadspolitiken att fungera efter de här tankegångarna. Text gäller det ju att finna metoder som ur den enorma informationsmängd om de potentiella matchningsmöjligheterna kan välja det som är av intresse för den arbetssökande och arbetsgivaren.

Hur kommer antalet arbetslösa att påverkas av ett förbättrat informationsutbud? Sambandet mellan söktider och om-

sättningen medför att det inte nödvändigtvis behöver innebära att det blir färre arbetslösa. Ett annat intressant kapitel är hur kostnaderna för den förbättrade arbetsmarknadsinformationen skall betalas. Skall de tas ut skattevägen av arbetsgivarna och/eller arbetstagarna eller skall man välja den modell, som vanligtvis brukar tilltala ekonomerna men dessbättre så sällan tillämpas, att var och en som utnyttjar förmedlingen får betala de tjänster de utnyttjar.

Referenser

- Ams, *Meddelande från utredningsenheten* 1973: 25, 1967: 42
- Barret, N. S., och Morgenstern, R. D., [1972], "Why Do Blacks and Women Have High Unemployment Rates?" stencil, Queens College, Flushing, New York
- Doeringer, P. B., [1973], "Economic Mobility and Industrial Relations Systems", 3rd World Congress "International Industrial Relation Association", London, september
- Flanagan R. J., [1973], "The U.S. Phillips Curve and International Unemployment Rate Differentials", *American Economic Review*, årg 63, nr 1
- Holt, V. V., [1970], "How Can the Phillips Curve Be Moved to Reduce Both Inflation and Unemployment", i *Microeconomic Foundations of Employment and Inflation Theory*, utg E. Phelps, New York
- [1970], "Job Search, Phillips' Wage Relation and Union Influence: Theory and Evidence", i *Microeconomics Foundations of Employment and Inflation Theory*, utg E. Phelps, New York
- [1973], "The Potential Impact of the Employment Service on the Economy", Working Paper, Urban Institute, Washington, D.C.
- Niklasson, H.—Johannesson J.—Wretborn, C., [1973], *Svensk arbetsmarknadsforskning ur samhällsekonomisk synvinkel*, Stockholm
- Persson, I., [1973], "En arbetsmarknadsteori för 70-talet", *Ekonomisk Debatt*, årg 1, nr 7
- Reder, M. V., [1969], "The Theory of Frictional Unemployment", *Economica*, årg 36, nr 141
- Siven, C-H., [1972], "Microeconomic Foundations of Employment and Inflation Theory", anmälan i *Swedish Journal of Economics*, årg 74, nr 3
- [1974], "Arbetslösheten och den nya arbetsmarknadsteorin", *Ekonomisk Debatt*, årg 2, nr 1